

Målnummer:	T431-83	Avdelning:
Domsnummer:	DT33-84	
Avgörandedatum:	1984-11-07	
Rubrik:	Fråga om nedsättning av försäkringsersättning, när vid hemförsäkring försäkringsfallet, stöld i en bostad, inträffat sedan en säkerhetsföreskrift om att ytterdörren skulle hållas låst blivit åsidosatt. 31 § konsumentförsäkringslagen.	
Lagrum:	31 § konsumentförsäkringslagen (1980:38)	
Rättsfall:	NJA 1984 s. 501	

REFERAT

S.E. förde efter stämning å Länsförsäkringar Nordvästra Skåne (bolaget) vid Helsingborgs TR den talan som framgår av TR:ns dom.

TR:n (t f rådmannen Bergforsen) avgjorde målet efter huvudförhandling i förenklad form och anförde i dom d 28 sept 1982: Ostridiga omständigheter. S.E. och hans hustru E. bor i en villafastighet på Bondegatan 16 i Landskrona. Den 30 jan 1981 stals ur villan kontanter, smycken och silverskedar m m till ett värde av 21 750 kr. Händelsen polisanmälades samma dag. E.E. var den som sist lämnade hemmet på morgonen. Hon glömde då att låsa ytterdörren efter sig. Då S.E. kom hem på eftermiddagen upptäckte han stölden. Villan stod den aktuella dagen utan tillsyn mellan kl 7.30 och kl 17. Gärningsmannen beredde sig tillträde till bostaden genom den olåsta ytterdörren. S.E. har villahemförsäkring hos bolaget. För försäkringen gäller villkoren VH + 1.2, vilka, såvitt gäller ersättning för stöld i försäkrad bostad, uppställer som aktsamhetskrav att ytterdörrarna till bostaden skall vara låsta. Som påföljd om detta aktsamhetskrav inte uppfyllts stadgas i villkoren att ersättningen som regel nedsätts med 100 procent. Bolaget har med hänvisning till nämnda villkor tillbakavisat S.E:s krav på försäkringsersättning. Allmänna reklamationsnämnden har i beslut d 11 nov 1981 rekommenderat bolaget att reglera skadan genom att bestämma ersättningen till 50 procent av skadan efter sedvanligt avdrag för självrisk. Skadeförsäkringens villkorsnämnd har emellertid i utlåtande d 4 febr 1982 ansett bolaget berättigat att avböja S.E:s ersättningsanspråk.

Parternas talan. S.E. har gjort gällande att grov oaktsamhet inte förE.rit och att bolagets vägran att betala ut ersättning strider mot 31 § konsumentförsäkringslagen samt, såsom han slutligen bestämt sin talan, yrkat att bolaget måtte förpliktas att till honom utge 10 875 kr jämte ränta därå enligt 6 § räntelagen från d 12 april 1981 tills betalning sker.

Bolaget har bestritt käromålet helt men har för den händelse TR:n skulle finna ersättningsskyldighet föreligga vitsordat skäligheten i och för sig av yrkat belopp och yrkad ränta. Bolaget har anfört att det ej gör gällande att grov oaktsamhet är för handen men att omständigheterna är sådana att en nedsättning av försäkringsersättningen med 100 procent är berättigad och förenlig med 31 § konsumentförsäkringslagen.

Domskäl. Konsumentförsäkringslagen (1980:38), som trädde i kraft d 1 jan 1981, är tillämplig i målet. Ett av lagens syften är att skydda konsumenten mot alltför stränga försäkringsvillkor. För fall där fråga är om nedsättning av försäkringsersättning vid åsidosättande av säkerhetsföreskrifter har i lagens 31 § getts en nyanserad regel som ger stort utrymme för skälighetsbedömningar. Paragrafen, som är tvingande, har följande lydelse:

Har den försäkrade uppsåtligen eller genom oaktsamhet åsidosatt sina åligganden enligt försäkringsvillkoren, kan ersättning från försäkringen sättas ned såvitt gäller honom. Nedsättningen görs efter vad som är skäligt med

hänsyn till försummelsens betydelse för försäkringsfallet och för omfattningen av skadan samt till den försäkrades uppsåt eller oaktsamhet och omständigheterna i övrigt.

Med den försäkrade jämföras annan som har handlat med hans samtycke. Också den som beträffande försäkrad egendom har en väsentlig ekonomisk gemenskap med den försäkrade jämföras med denne. Detsamma gäller den som i den försäkrades ställe eller tillsammans med denne har haft tillsyn över försäkrad egendom om förbehåll om detta har gjorts i försäkringsvillkoren.

Viss vägledning vid tillämpning av stadgandet ges i lagens förarbeten (prop 1979/80:9).

I nu förE.rande fall har stöld ägt rum i bostad, vartill gärningsmannen berett sig tillträde genom ytterdörr som av oaktsamhet lämnats olåst. Bostaden har stått utan tillsyn en hel dag. Att under sådana omständigheter med hänvisning till gällande försäkringsvillkor helt vägra utbetalning av försäkringsersättning är enligt TR:ns förmenande inte oskäligt eller oförenligt med intentionerna bakom det aktuella stadgandet i konsumentförsäkringslagen. Käromålet skall följaktligen ogillas.

Domsut. Käromålet ogillas.

S.E. fullföljde talan i HovR:n över Skåne och Blekinge och yrkade bifall till sin vid TR:n förda talan.

Bolaget bestred ändring.

HovR:n (hovrättsråden Åhberg och Lundstedt samt hovrättsassessorn Rosqvist, referent) anförde i dom d 29 sept 1983:

Domskäl. S.E. har i HovR:n åberopat samma grund för sin talan som antecknats i TR:ns dom samt anført: TR:n har på ett riktigt sätt återgett de omständigheter som är ostridiga. Det kan emellertid inte helt uteslutas att gärningsmannen hade berett sig tillträde till bostaden även om ytterdörren varit låst. S.E. accepterar att det är av yttersta vikt att upprätthålla kravet på att säkerhetsföreskrifterna iakttas med viss stränghet. Genom en nedsättning med 50 procent tas dock tillräcklig hänsyn till den oaktsamhet som förE.rit. Nedsättning till 0 kr medför för honom och hans familj allvarliga ekonomiska konsekvenser som inte står i rimlig proportion till oaktsamheten.

Bolaget har genmält: Inga omständigheter har framkommit som medför att det kan antas att skadan skulle ha inträffat även om låsningsföreskriften iakttagits. Bolagets inställning i ersättningsfrågan står i överensstämmelse med de av försäkringsinspektionen utarbetade riktlinjerna för tillämpning av nedsättningsreglerna vid stöld och skadegörelse i bostad.

Enligt försäkringsavtalet gäller som villkor för ersättning för stöld i försäkrad bostad bl a det aktsamhetskravet, att ytterdörrarna till bostaden skall vara låsta. Om kravet inte uppfyllts sätts ersättningen som regel ner med 100 procent.

Skadereglering sker i första hand på grundval av de villkor som försäkringsavtalet innehåller. Enligt 3 § konsumentförsäkringslagen är emellertid försäkringsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i lagen är till nackdel för försäkringstagaren i princip utan verkan mot denne. I sådant fall sker skadereglering med tillämpning av lagens bestämmelser.

I propositionen till konsumentförsäkringslagen uttalar departementschefen beträffande 31 § i lagen: En oaktsamhet som inte kan betecknas som grov bör mera sällan kunna föranleda att ersättningen reduceras. Hänsyn får dock tas till vilken slags föreskrift i försäkringsvillkoren som har åsidosatts. Vid åsidosättande av säkerhetsföreskrifter som direkt syftar till att tillgodose preventionen kan en strängare inställning mot den försäkrade vara befogad. Allmänt sett bör nedsättningen av försäkringsersättningen inte göras med större stränghet än som kan anses motiverad av preventiva skäl och av hänsynen till de kostnader som kan drabba försäkringstagarkollektivet om full ersättning utges även vid åsidosättande av olika förpliktelser enligt försäkringsvillkoren. Samtidigt måste beaktas önskemålet om att ge skydd vid socialt betydande förluster. Det förutsätts att försäkringsinspektionen vid sin granskning av försäkringsvillkoren skall se till att dessa överensstämmer med

lagstiftarens intentioner (prop 1979/80:9 s 148 ff).

I HovR:n är upplyst att överläggningar mellan försäkringsinspektionen och företrädare för försäkringsbranschen resulterat i enighet om vissa principiella riktlinjer för utformningen och tillämpningen av nedsättningsreglerna. Riktlinjerna innehåller, såvitt nu är av intresse, följande: Aktsamhetskrav som föreskriver att bostad skall vara låst samt fönster stängda och reglade är mycket viktiga. Har sådana krav åsidosatts sätts ersättningen i regel ned i betydande grad. Ersättningen kan även helt falla bort (nedsättning till noll), om åsidosättandet varit av väsentlig betydelse för försäkringsfallet. Hit räknas i allmänhet sådana fall där bostaden lämnats helt utan tillsyn och gärningsmannen tagit sig in i bostaden utan att behöva använda våld. Detsamma gäller även i andra fall när försummelsen varit allvarlig. Nedsättningen kan å andra sidan bli måttlig eller ibland helt utebli, om försummelsen varit ringa eller av ringa betydelse för försäkringsfallet.

Det är i målet ostridigt att S.E:s villa den aktuella dagen lämnats kl 7.30 med ytterdörren olåst och därefter stått utan tillsyn till kl 17 samt att stölden ägt rum under denna tid och att gärningsmannen tagit sig in i villan genom ytterdörren.

S.E. har inte åberopat någon omständighet till stöd för den anförda möjligheten att gärningsmannen skulle ha berett sig tillträde till villan även om ytterdörren varit låst.

S.E. har medgett oaktsamhet på grund av försummelse utan att påstå något förhållande som gör denna ursäktlig. Oaktsamheten har inneburit att en mycket viktig säkerhetsföreskrift i försäkringsavtalet åsidosatts och sålunda varit av väsentlig betydelse för att stölden kunnat ske.

Den stulna egendomen utgörs huvudsakligen av smycken och silverskedar och har ett relativt begränsat ekonomiskt värde. S.E. har inte åberopat någon utredning som grund för sitt påstående om konsekvenserna av ett ogillande av hans ersättningsanspråk.

Med hänsyn till anförda och övriga omständigheter finner HovR:n försäkringsbolagets vägran att utge fordrad ersättning inte strida mot 31 § konsumentförsäkringslagen.

Domslut. HovR:n fastställer TR:ns domslut.

Hovrättslagmannen Cosmo var av skiljaktig mening och anförde: Som TR:n och HovR:ns majoritet uttalat skall vid ställningstagande till S.E:s yrkande 31 § konsumentförsäkringslagen tillämpas. Ur förarbetena vill jag här endast erinra om departementschefens uttalande (prop 1979/80:9 s 148 f) att en oaktsamhet som inte kan betecknas som grov mera sällan bör föranleda att ersättningen reduceras, att allmänt sett kan sägas att nedsättningen inte bör göras med större stränghet än som kan anses motiverad av preventiva skäl och av hänsyn till de kostnader som kan drabba försäkringskollektivet om full ersättning utges även vid åsidosättande av olika förpliktelser enligt försäkringsvillkoren samt att önskemålet om att ge skydd vid socialt betydande förluster måste beaktas. I förarbetena förutsätts (prop s 150) att försäkringsinspektionen skall beakta lagstiftarens intentioner vid sin granskning av försäkringsvillkoren. Som närmare framgår av majoritetens redovisning har försäkringsinspektionen numera träffat överenskommelse med försäkringsbolagen om utformningen och tillämpningen av nedsättningsreglerna. Överenskommelsen synes för i detta mål aktuellt fall innebära att nedsättning skall ske till noll.

Som framgått av vad jag nu redovisat är frågan om en nedsättningsregels preventiva betydelse av stor betydelse vid ett ställningstagande till dess tillämpning. I det nu aktuella fallet skall beaktas att skadan skett vid inbrott i en privat bostad. Det torde i sådant fall numera vara allmänt känt att en sådan händelse ej sällan medför ej enbart ekonomiska utan även psykiska skadeverkningar. Jag anser mig kunna utgå ifrån att det, alldeles oavsett de försäkringsmässiga aspekterna, finns ett intresse hos den enskilde att skydda sin privata bostad från obehörigt intrång. Detta gäller inte minst i fall där som i det nu aktuella t ex smycken och andra värdeföremål som inte enbart har ekonomiskt värde förvaras i bostaden. Det stora flertalet försäkringstagare har således ett starkt intresse att försöka undvika ovarsamheter av det slag som

förekommit i målet. Vidare finns det - inte minst med beaktande av erfarenheterna från t ex kriminalpolitiken och trafikförsäkringen - inte något som helst belägg för att en drastisk preventionspolitik som även vid en alldaglig ovarsamhet kräver hårda ingripanden, i detta fall nedsättning till noll, skulle ha större skadeförebyggande effekt än en politik som avspeglar en något mera nyanserad inställning. Snarare talar all erfarenhet i motsatt riktning. I målet har i vart fall försäkringsbolaget ej visat att en tillämpning av en mera måttfull nedsättningsregel än den som försäkringsavtalet innehåller skulle ha någon negativ effekt från preventionssynpunkt. Än mindre har bolaget kunnat göra sannolikt att en sådan regel skulle påverka premienivån.

Av vad jag nu redovisat framgår således att jag anser att försäkringsinspektionen synes ha tillmätt förmenta preventiva effekter en alltför stor betydelse vid sitt ställningstagande till försäkringsvillkoren. Vidare skall beaktas att konsumentförsäkringslagen avsett att ge försäkringstagaren en skyddsnivå som i stort motsvarar den konsumenterna erhållit på andra områden av affärslivet. Det är mot denna bakgrund som man bör läsa departementschefens uttalande om att en oaktsamhet som inte kan betecknas som grov mera sällan bör föranleda att ersättningen reduceras. Användning av en regel om nedsättning till noll även i fall av normal oaktsamhet synes således knappast ha varit avsedd av lagstiftaren. En sådan regel skulle i nu aktuellt fall innebära likabehandling av den som aldrig låser ytterdörren och den som någon enstaka gång - ja, kanske en enda gång i sitt liv - av okänd anledning av oaktsamhet förbiser att låsa. Försäkringsvillkor som utformats med en så grav brist på nyansering kan enligt min uppfattning ej anses fylla de krav som en modern konsumentlagstiftning ställer.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det i målet är ostridigt att E.E:s handlande ej kan anses grovt oaktsamt. Det måste snarare betecknas som en normal oaktsamhet som envar kan göra sig skyldig till. Med hänsyn härtill och till vad jag i övrigt redovisat anser jag att försäkringsbolagets vägran att betala ut ersättning strider mot 31 § konsumentförsäkringslagen.

S.E. har medgivit en nedsättning av skadebeloppet till 50 procent eller med ett belopp som uppgår till ca halva basbeloppet. Jag anser att det inte i detta fall finns anledning till en större nedsättning. S.E:s talan i huvudsaken skall därför i sin helhet bifallas.

S.E. sökte revision och yrkade att HD med ändring av HovR:ns dom måtte bifalla hans talan.

Bolaget bestred ändring.

Målet avgjordes efter föredragning.

Föredraganden, RevSkr Almbladh, hemställde i betänkande att HD måtte meddela följande dom: Domsål. Enligt 51 § lagen (1927:77) om försäkringsavtal (FAL), som till d 1 jan 1981 var tillämplig på alla typer av försäkringar, är ett försäkringsbolag - om försäkringstagaren bryter mot en säkerhetsföreskrift - ersättningsskyldigt för inträffad skada endast om och i den mån försäkringstagaren kan visa att skadan skulle ha inträffat även om föreskriften hade efterlevts. På grundval av denna bestämmelse har ett försäkringsbolag regelmässigt ansetts vara berättigat att vägra utge ersättning för stöldskada i fall då stölden skett i en bostad som, i strid med särskild föreskrift i försäkringsavtalet, med olåst ytterdörr stått utan tillsyn och dit gärningsmannen berett sig tillträde genom den olåsta dörren.

Den 1 jan 1981 trädde konsumentförsäkringslagen (1980:38) i kraft. Lagen gäller för försäkringar som konsumenter tecknar hos försäkringsbolag för huvudsakligen enskilt ändamål och som kan hänföras till bl a villaförsäkring. Dess föreskrifter är tvingande till förmån för försäkringstagaren.

Nedsättning av försäkringsersättningen när den försäkrade uppsåtligt eller av oaktsamhet åsidosatt sina åligganden enligt försäkringsvillkoren regleras i lagens 31 §. Där anges att nedsättning i dessa fall kan ske samt att den skall göras efter vad som är skäligt med hänsyn till försummelsens betydelse för försäkringsfallet och för omfattningen av skadan samt till den försäkrades oaktsamhet och omständigheterna i övrigt. Vidare anges att med den försäkrade jämföras den som beträffande försäkrad egendom har väsentlig ekonomisk gemenskap med den försäkrade. Stadgandet, som enligt

övergångsbestämmelserna skall tillämpas på försäkringsfall som inträffat efter ikraftträdandet även om försäkringen tecknats före denna tidpunkt, är till sin avfattning ganska allmänt hållet och har karaktär av ramlagstiftning.

I lagstiftningsärendet anförde departementschefen bl a att innehållet i de tvingande reglerna bör ge de försäkrade ett bättre skydd än motsvarande bestämmelser i FAL men att preventiva skäl och kostnadsmässiga hänsyn sätter en gräns för hur långt en sådan liberalisering kan gå. Vid bedömning av den hänsyn som bör tas till preventionen angavs att man har att beakta att redan risken att tillfogas en skada många gånger kan ha en tillräckligt förebyggande effekt trots att försäkring ersättning kan lämnas om skadan inträffar (prop 1979/80:9 s 66).

Vidare anfördes att i regel bör endast en grov överträdelse av föreskrifterna medföra att försäkring ersättningen reduceras eller faller bort men att det i undantagsfall kunde vara berättigat att tillåta en viss nedsättning to m vid överträdelser som skett av ringa oaktsamhet. Som exempel angavs bl a fall då den försäkrade har åsidosatt uttryckliga och preciserade säkerhetsföreskrifter om att hålla fönster och dörrar till försäkrade lokaler stängda och låsta (ovan angivna prop s 72).

Allmänt sägs i propositionen (s 148 f) att nedsättningen inte bör göras med större stränghet än som kan motiveras av preventiva skäl och av hänsynen till de kostnader som kan drabba försäkringstagarkollektivet om full ersättning utges även vid åsidosättande av olika förpliktelser enligt försäkringsvillkoren.

I målet är ostridigt att S.E:s hustru, E.E., d 30 jan 1981 glömt att låsa bostadens ytterdörr och därefter lämnat bostaden utan tillsyn under mer än nio timmar. Därigenom har en säkerhetsföreskrift i försäkringsavtalet åsidosatts. E.E:s försummelse har lett till att någon gått in genom den olåsta dörren och stulit egendom tillhörig makarna E.

Intresset att skydda sin bostad för obehörigt intrång torde medföra att försäkringstagare söker undvika ovarsamheter av detta slag. Föreskrifter om låsning kan dock komma att åsidosättas oftare än vad som hittills varit fallet om den enskilde inte utöver detta obehag riskerar att drabbas av en viss ekonomisk förlust till följd av sin ovarsamhet. Att dessa föreskrifter följs är vidare väsentligt i skadeförebyggande intresse och därigenom även med tanke på försäkringstagarkollektivets kostnader. Trots att E.E:s oaktsamhet inte varit grov måste det därför anses vara förenligt med 31 § konsumentförsäkringslagen att försäkring ersättningen till S.E. sätts ned. Nedsättningen skall emellertid inte göras med större stränghet än vad som är motiverat av ovan angivna hänsyn.

S.E. har yrkat ersättning med 50 procent av skadebeloppet. Den skada han lidit är begränsad och ett socialt betingat behov av ny egendom av samma slag som den tillgripna torde inte finnas. Å andra sidan har E.E:s oaktsamhet lett till förlust av egendom som inte har enbart ekonomiskt värde. Själva förlusten leder därför - oberoende av vilken ersättning som må utbetalas - till en skada för makarna E. Det saknas därför anledning att göra en större nedsättning än den S.E. medgivit.

Om skadans omfattning och värderingen av skadan råder inte tvist mellan parterna. S.E:s talan i målet skall därför bifallas i sin helhet.

Domslut. Med ändring av HovR:ns dom i huvudsaken förpliktar HD bolaget att till S.E. utge 10 875 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från d 12 april 1981 till dess betalning sker.

HD (JustR:n Holmberg, Welamson, Vängby, referent, Ehrner och Magnusson) beslöt följande dom:

Domskäl. Enligt 51 § lagen (1927:77) om försäkringsavtal, som till d 1 jan 1981 var tillämplig på den typ av försäkring som är aktuell i målet, gäller följande om s k säkerhetsföreskrifter, dvs föreskrifter vilkas iakttagande är ägnat att förebygga eller begränsa skada. Har en viss i försäkringsavtalet meddelad säkerhetsföreskrift åsidosatts, är försäkringsbolaget ersättningsskyldigt endast om och i den mån skadan antagligen skulle ha inträffat även om föreskriften iakttagits. Ett åsidosättande har dock ingen inverkan på bolagets ersättningsskyldighet, om det framgår av

omständigheterna att den som haft att se till att säkerhetsföreskrifterna iakttagits inte kan lastas för underlåtenheten. Bestämmelsen är tvingande gentemot försäkringsbolaget.

Av förarbetena till konsumentförsäkringslagen (1980:38) framgår att före dess tillkomst flertalet försäkringsbolag gjorde sådana begränsningar i villkoren för sina hemförsäkringar att stöld i bostad inte ersattes om tillträde skett genom olåst dörr.

Konsumentförsäkringslagen trädde i kraft d 1 jan 1981. Lagen gäller för försäkringar som konsumenter tecknar hos försäkringsbolag för huvudsakligen enskilt ändamål och som kan hänföras till bl a hemförsäkring. Dess föreskrifter är tvingande till förmån för bl a försäkringstagaren och den försäkrade.

Frågan om nedsättning av försäkringsersättningen när den försäkrade uppsåtligt eller genom oaktsamhet åsidosatt sina åligganden enligt försäkringsvillkoren - bl a säkerhetsföreskrifter - regleras i lagens 31 §. Där anges att ersättningen från försäkringen i sådant fall kan sättas ned samt att nedsättningen skall göras efter vad som är skäligt med hänsyn till försummelsens betydelse för försäkringsfallet och för omfattningen av skadan samt till den försäkrades uppsåt eller oaktsamhet och omständigheterna i övrigt. Vidare anges att med den försäkrade jämföras bl a den som beträffande försäkrad egendom har en väsentlig ekonomisk gemenskap med den försäkrade. Föreskriften i 31 § skall enligt övergångsbestämmelserna tillämpas på försäkringsfall som inträffat efter ikraftträdandet, även om försäkringen har tecknats före denna tidpunkt.

Av förarbetena till konsumentförsäkringslagen framgår att det finns en rad inbördes motstridiga synpunkter som måste beaktas när det gäller att bedöma om försäkringsvillkor, som föreskriver nedsättning av ersättningen på grund av att en säkerhetsföreskrift ej iakttagits, skall anses förenliga med lagen eller ej. En utgångspunkt vid bedömningen måste dock vara att lagstiftaren generellt sett avsett att med lagen sträcka skyddet för de försäkrade längre än som följer av försäkringsavtalslagen. Vad angår nedsättningsreglerna kan det försteg som givits skyddsintresset på övriga intressens bekostnad uttryckas med lagutskottets ord att de försäkrade särskilt vid svåra skador i betydande utsträckning bör ha försäkringsskydd även om de varit oaktsamma (LU 1979/80:18 s 30).

Att enligt säkerhetsföreskrifterna till hemförsäkring ytterdörrarna till bostaden skall hållas låsta, när ingen är hemma, är självfallet av stor vikt när det gäller att förebygga stöldskador. Även om den försäkrade regelmässigt har också andra än ekonomiska skäl för att iaktta denna föreskrift, torde risken för ekonomisk förlust vara tungt vägande för de flesta. För att denna risk skall utöva sin förebyggande verkan är det dock i princip tillräckligt att den försäkrade går miste om en viss del av ersättningen för sin skada. Möjligheten att erhålla någon, om ock begränsad ersättning kan naturligtvis föranleda försök till försäkringsbedrägeri. Bevisbördan för att ett försäkringsfall överhuvudtaget inträffat ligger dock på den som begär ersättning enligt försäkringen, låt vara att med särskild hänsyn till skyddsintresset beviskravet har ansetts skola lindras (se HD:s domar d 5 juli 1984 nr DT 24 och 25). (* NJA 1984 s 501 I och II. *)

Vid skälighetsprövningen enligt 31 § konsumentförsäkringslagen skall också vederbörandes uppsåt eller oaktsamhet beaktas. Anledningen till att en bostad lämnats olåst, ehuru ingen är hemma, kan vara en lättförklarlig glömska som en eller annan gång kan drabba de flesta. Är olyckan i sådant fall framme, kan det framstå som hårt om en mer långtgående nedsättning drabbar den försäkrade.

Önskemålet att försäkringen skall ge skydd vid socialt betydande förluster bör också beaktas vid skälighetsprövningen.

Under förarbetena till konsumentförsäkringslagen framhölls risken för premiehöjningar som ett viktigt skäl för att nedsättning skulle kunna ske, när säkerhetsföreskrifter inte iakttagits. I HD är upplyst att försäkringsinspektionen under våren 1984 har kommit överens med företrädare för försäkringsbolagen om vissa riktlinjer för tillämpningen av nedsättningsreglerna. Enligt dessa blir, om en säkerhetsföreskrift att bostaden skall vara låst blivit åsidosatt och försäkringstagaren lämnat bostaden för normal bortovaro (gått till arbetet,

skolan, vänner eller bekanta etc), nedsättningen som regel 25 procent. De nya riktlinjerna skall tillämpas från d 15 mars 1984 och avse även ärenden som då ännu inte slutgiltigt avgjorts. Riktlinjerna kan ses som ett uttryck för att premierna kan hållas på en acceptabel nivå, även om inte långtgående nedsättning sker.

I målet är ostridigt att S.E:s hustru, E.E., d 30 jan 1981 glömt att låsa bostadens ytterdörr och därefter lämnat bostaden utan tillsyn under mer än nio timmar. Därigenom har en säkerhetsföreskrift i försäkringsavtalet åsidosatts. Gärningsmannen beredde sig enligt vad som likaledes är ostridigt tillträde genom den olåsta dörren och kunde härigenom stjäla egendom tillhörig makarna E.

Vid bedömningen av vilken nedsättning av ersättningen som är skälig måste beaktas att skadan får antas inte ha inträffat, om säkerhetsföreskriften iakttagits. Å andra sidan får E.E:s oaktsamhet anses ha varit så pass lindrig att enligt det förut anförda de flesta försäkrade kunnat göra sig skyldiga därtill. Det finns inte anledning att med hänsyn till skadans art och omfattning bestämma nedsättningen på annat sätt än som i övrigt är skäligt.

På grund av det anförda finner HD att nedsättning av den S.E. tillkommande ersättningen i vart fall inte bör ske med större andel än han själv godtagit genom det sätt på vilket han bestämt sin talan. Om skadans omfattning och värderingen av skadan råder inte tvist mellan parterna. S.E:s talan skall därför bifallas.

Domslut. Med ändring av HovR:ns dom förpliktar HD försäkringsbolaget att till S.E. utge 10 875 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från d 12 april 1981 till dess betalning sker.

Sökord: Försäkringsersättning; Hemförsäkring; Säkerhetsföreskrift

Litteratur:
